

Nu kan vi bekämpa svamp på hösten

Inför höstrapssådden 2010 finns två nya verktyg mot svamparna kålbladmögel (*Peronospora parasitica*), och torröta (*Phoma lingam*). Kålbladmögel bekämpas genom betning med Cruiser OSR, Phoma genom sprutning med Cantus när höstrapsen har 4–6 blad.

Text: Albin Gunnarson, Svensk Raps

Under de senaste åren har vi i framförallt sydvästra Skåne haft problem med kålbladmögel. Att spruta en fungicid med effekt på kålbladmögel i raps är inte möjligt i Sverige. Däremot finns det betning som fungerar mot de tidiga angreppen som ofta är så skadliga. Till hösten kommer det att marknadsföras höstrapsutsäde betat med Cruiser OSR som innehåller thiamethoxam, fludioxonil och metalaxyl-M. Det är fungiciden metalaxyl-M som har effekt på kålbladmöglet.

Lantbrukare som sår tidigt och vet att de har haft problem med kålbladmögel har nu möjlighet att välja ett Cruiserbetat utsäde.

Kålbladmögel gillar fukt

Angreppen av kålbladmögel uppträder som gula till gulgrå fläckar på bladens ovansida, på undersidan kan ses ett gråvitt, mjöldaggliknande ludd. När angreppet växer sig starkare så börjar hela bladet gulna och till sist faller bladen av plantan. Angreppen kan komma tidigt, redan på hjärtbladen.

För tillväxt och sporbildning kräver svampen fuktiga förhållanden med en temperatur mellan 10-16 °C. Upphör detta kommer angreppet att bromsas upp och svampen dör.

Kålbladmögel syns ofta på våren i frodiga våroljeväxtbestånd, men när stjälkttillväxten startar växer plantorna ifrån angreppet genom

Tidig torröta. Typiska angrepp av Phoma på höstrapsblad vid tiden för bekämpning på hösten. Foto: BASF

att grödan blir luftigare och torkar upp. Därför är påverkan i våroljeväxter oftast liten. Sent sådda eller svagt utvecklade höstoljeväxter som angrips i hjärtbladsstadiet kan däremot angripas svårt med allvarliga skador som följd. Sena angrepp på hösten kan även försämra plantornas övervintring.

Phoma ökar

Svampen torröta heter på latin *Phoma Lingam* och benämns oftast just Phoma. Den orsakar mer

och mer problem i rapsen, kanske beroende på de senaste årens milda och våta höstar. Infektion sker nämligen inte om den relativa fuktigheten ligger under 90 procent. En ökad odlingsareal är också orsak till svampens spridning. Sporer från skörderester kan spridas flera kilometer varför det kanske främst är odlingsomfattningen i området som påverkar om man får angrepp, och inte nödvändigtvis odlingsintensiteten på den egna gården.

Svampen kan angripa både höst

och vår men det är höstangreppen som är mest skadliga. I värsta fall kan plantan dö under vintern, men mer ofta syns hur angripna plantor blåser av som vindfällan i skogen strax före blomning. Infektionen kan också spridas sekundärt i beståndet senare under säsongen.

En kontinental rysare

Phoma är en av de riktigt stora svamparna på kontinenten och fram tills nu har vi i Sverige varit helt chanslösa mot svampen. Men - i våras blev Cantus från BASF registrerat mot svampangrepp i odlingar av raps och rybs och möjliggör därmed behandling på hösten. Den verk samma substansen boscalid är ny i Sverige och har god effekt på Phoma men även på bomullsmögel, Alternaria och gråmögel.

Behandling görs när höstrapsen har 4–6 blad med 0,25 till 0,5 kilo per hektar Cantus. Åtgärden kan utföras kombinerat med behandling mot spillsäd eller mikronäring.

Cantus på hösten har testats några få gånger i svenska försök. I tre försök 2008 och 2009 med angrepp av Phoma har skördeökningarna legat mellan 180 till 310 kilo per hektar. Den låga dosen om 0,25 kilo per hektar verkar ha varit tillräcklig och behandlingarna har varit lönsamma.

Studera bladen noga

Det största problemet är dock att identifiera de fält som bör behandlas. Det bästa rådet i dagsläget är att i 4–6 bladstadiet gå ut i fältet och leta efter symptom på blad och stjälkar (se foto). Tidiga symptom i 4–6 bladstadiet är ganska svåra att hitta men kan i bästa fall synas som runda gråbruna 3–5 mm stora fläckar med en mörk rand runt om. Fläckarna kan finnas både på blad och rothals. Kanske bör man också fundera kring hur angreppen varit i fjolårets gröda om fälten ligger nära varandra och rapsstubben är oplöjd vilket den oftast är. Har det då varit gynnsam väderlek med mycket regn och hög luftfuktighet kan det vara idé att göra en behandling.

Phoma förekommer främst i Skåne, men observeras även i Mellansverige. Höstbehandlingar torde vara mest aktuellt i de värst drabbade områdena i Skåne.

Ingen tillväxthämmare

Observera att höstbehandlingar med Cantus inte har den tillväxtreglerande effekt som vissa triazolol har. Cantus är en ren fungicid och dämpar inte tillväxten hos en frodig och väl etablerad höstraps. «

Håll koll på höstens svampar

Kombinerad bekämpning.

Höstbehandling av Phoma utförs med fördel i kombination med till exempel spillsädesbekämpning.
Foto: Hans Jonsson

✓ KÅLBLADMÖGEL

NÄR?

Aktuellt för lantbrukare som sår höstrapsen tidigt och vet att de sedan tidigare har haft problem med kålbladmögel. Under de senaste åren har angrepp noterats framförallt i sydvästra Skåne.

HUR!

Beta utsädet med Cruiser OSR. Att spruta en fungicid med effekt på kålbladmögel i raps är inte möjligt i Sverige.

✓ PHOMA

NÄR?

Inspektera höstrapsplantorna i 4–6 bladstadiet och leta efter symptom på blad och stjälkar. Symptomen är ganska svåra att hitta men kan i bästa fall synas som

runda gråbruna 3–5 mm stora fläckar med en mörk rand runt om (se foto). Fläckarna kan finnas både på blad och rothals. Om årets höstrapsgröda är angripen av Phoma (i kombination med mycket regn och fukt) och inte plöjs och ligger nära höstens nysådda raps – då ökar risken för tidiga angrepp av Phoma. Phoma förekommer främst i Skåne men observeras även i Mellansverige. Höstbehandlingar torde vara mest aktuellt i de värst drabbade områdena i Skåne.

HUR!

Behandling görs när höstrapsen har 4–6 blad med 0,25 till 0,5 kilo per hektar Cantus. Åtgärden kan utföras kombinerat med behandling mot spillsäd eller mikronäring.